

Hørings svar fra FOA-SOSU vedr. omstillingsarbejdet 2019-2022

Spareforslagene

Der lægges samlet set op til meget store besparelser! 17 mio. kr. i 2019 som stiger til næsten 27 mio. i 2020. Forslagene er fremlagt, inden der blev aftalt en Økonomaftale for kommunerne. I Økonomaftalen mellem KL og Regeringen tilføres kommunerne ca. 1,2 mia. kr. sammenlagt som en forøgelse af servicerammen. Det er sandsynligvis et bedre resultat, end kommunerne havde frygtet. Derfor bør det ikke være nødvendigt at spare så meget, som der er lagt op til!

En redegørelse ønskes.

SSU-01 – Brug af hjælpemidler i stedet for hjemmehjælp

Man har lavet et analysearbejde, der skal sikre, at borgere, der får nogle særlige hjælpemidler, kan klare sig selv i langt højere grad end i dag. Vi synes, det er en meget risikabel besparelse.

Der er især to ting, der gør, at vi synes, det er skidt:

- Man forventer at kunne spare 1,4 mio. kr. allerede i 2019. Det er altid meget usikkert, hvor stor besparelsen på denne type effektiviseringer faktisk er. Derfor bør man vente med at medregne en besparelse, til man faktisk har set, at det virker – eller minimum til 2020, så man kan nå at trække forslaget tilbage ifm. budget 2020. Det er særligt tvivlsomt, hvor meget der kan spares, når der også gennemføres revisitation – ganske som det også bliver påpeget.
- Hvis tanken er, at der skal gives mindre hjemmehjælp, er der en risiko for, at borgerne, der får et hjælpemiddel "glemmes". De borgere, der får visiteret hjemmehjælp i dag, er allerede meget svækkede. Der er derfor brug for, at der kommer faglært personale i hjemmet og observerer udviklingen i borgerens sundhedstilstand, så man i rette tid kan visitere yderligere hjemmehjælp, når der er behov – inden borgeren bliver så svag, at der skal meget mere til. Det kan ende med at blive en langt større udgift, end den besparelse, der er lagt op til.

SSU-04 – Udbud af rengøring i hjemmehjælp og på plejecentre

Forslaget indeholder udbud af både rengøringsopgaven på plejecentrene og i borgernes eget hjem i hjemmehjælp. Argumenterne er langt hen ad vejen de samme for begge dele. Vores fokus er dog størst på opgaven i borgernes eget hjem.

Der er mange grunde til, at vi er modstandere af forslaget. Dels er FOA gruppen selvfølgelig principielt imod at udbyde offentlige opgaver til private firmaer. Men det er jo et spørgsmål om ideologi. Mere konkret er der særligt tre grunde til, at det er en MEGET dårlig idé at gennemføre forslaget, og som de fleste politikere bør høre på:

- **Hjemmehjælp bør varetages af sundhedsfagligt uddannet personale!** Det gælder også rengøring i borgernes hjem. En stor del af opgaven, når man kommer i svage ældres hjem, er jo observationen af borgeren. Det er netop det, man bliver uddannet til på social- og sundhedsskolerne. En anden grund til, at man bør benytte social- og sundhedsfagligt uddannet personale, er det fokus, der i de senere år har været på borgerens inddragelse i rengøringsopgaven som en del af hverdagsrehabiliteringen eller hjemmetræningen. Rengøringspersonale er ikke uddannet til rehabilitering af borgerne. Det er social- og sundhedspersonale. Det betyder reelt, at forslaget kan ende med at blive en udgift, fordi borgerne ikke længere får den samme hverdagsrehabilitering og derfor bliver dårligere. Man risikerer desuden udgifter til medfinansieringen af sundhedsvæsenet pga. flere indlæggelser og genindlæggelser – noget man faktisk vil forsøge at nedbringe i forslag SSU-15.
  - o Der lægges ikke umiddelbart op til, at de private leverandører, der ville vinde opgaven, skal tilbyde hjemmehjælp generelt. Derfor må det forventes, at det er rengøringsfirmaer og ikke hjemmehjælpfirmaer, der vil byde på opgaven.

- **Der vil komme færre fuldtidsstillinger – tilrettelæggelsen af arbejdet kan ikke hænge sammen uden rengøringsopgaven!** Den største mængde personlig pleje ligger i formiddags- og aftentimerne. Hvis man ikke har rengøringsopgaven om eftermiddagen, vil det blive svært at tilbyde fuldtidsstillinger i hjemmeplejen. I stedet vil man have personale på færre timer, der kun arbejder i spidsbelastningsperioderne.
  - o I Herlev, hvor man har gennemført en model, der minder om den foreslåede, er der ikke længere fuldtidsstillinger i hjemmeplejen. De fleste arbejder på højst 32 timer. Og der er mange på endnu færre timer.
  - o Der er et stort fokus på social- og sundhedspersonalets mulighed for at komme på fuld tid. Senest ifm. puljen til bedre bemanning i hjemmepleje og på plejecentre, var det et fokus, at der skulle tilbydes fuldtidsstillinger.
  - o Der er i forvejen store udfordringer med at rekruttere social- og sundhedspersonale i de fleste kommuner. Hvis man ikke kan tilbyde fuld tid i Ballerup, får man endnu sværere ved at rekruttere kvalificeret social. og sundhedspersonale i fremtiden.
  - o Man risikerer, at medarbejderne søger væk fra Ballerup! Da FOA i januar 2017 lavede en undersøgelse om retten til fuld tid, svarede hver fjerde deltidsansatte i Ballerup Kommune, at de gerne ville op i tid!
- **Antallet af hjælpere i borgerens hjem vil stige!** Når der gennemføres tilfredshedsundersøgelser i hjemmeplejen, svarer næsten alle borgere, at de gerne ville have færre forskellige hjælpere i hjemmet. Dette forslag vil medføre det modsatte, da det jo stadig vil være den kommunale hjemmepleje, der kommer i hverdagen. Og så kommer der yderligere en fra et rengøringsfirma.

Derudover skal man huske risikoen for konkurser.
Se også notat/bilag vedhæftet dette hørings svar.

SSU-02 – Accelererede forløb på Plejecenter Lindehaven – korttidsboliger

Man vil lave to sengsstuer og sikre højere kvalitet og intensitet i træningsforløbene, for at borgerne kan komme tidligere tilbage i eget hjem.

Der skrives, at det ikke er en serviceforringelse. Vi er dog ret sikker på, at de borgere, der ikke længere får deres eget værelse vil se det som ringere service. Derudover er selve forslaget om at give et mere intensivt træningsforløb egentlig ok – så længe det ikke betyder, at borgerne sendes hjem i eget hjem, før de er klar til det! Hvis man kan bibeholde og garantere kvaliteten af selve forløbet for borgerne, synes vi, det er fint.

SSU-06 – Effektiviseringer gennem digitalisering

Der er ansat en digitaliseringskonsulent, som skal forsøge at finde besparelser gennem digitalisering af en række processer. Det lyder i første omgang ganske fint. Der nævnes dog ikke konkret, hvilke initiativer, der er sat i gang endnu. Derfor lyder det ret usandsynligt, at man kan spare 1 mio. kr. allerede i 2019. Det er mere sandsynligt, at man vil spare lidt i 2019 og så gradvist mere, når man igangsætter de konkrete initiativer. Man bør derfor ændre spare potentialet – særligt de første år.

Det er derfor også vigtigt, at det gøres klart, at pengene IKKE skal findes på udvalgets resterende område (altså borgere og personale på plejeområdet), hvis det ikke lykkes at realisere den fulde besparelse fra start.

SSU-07 – Kategorisering af borgerne på plejecentre

Man vil lave kategorierne for borgerne bedre, så der hurtigere reguleres, hvis der er mange tunge borgere på et plejecenter frem for et andet.

Selve forslaget er jo fint nok. Hvis man regulerer alt efter arbejdspresset, skal man selvfølgelig også gøre det så effektivt som muligt. MEN det lyder urealistisk, at man skulle kunne finde 2,5-3 mio. kr. uden at sænke bemanningen helt generelt på plejecentrene. Der er tale om samlet set et sted mellem 6 og 8 årsværk. Og det er altså ret meget.

Derfor må vi bede om en redegørelse for sammenhængen mellem ressourcer og arbejdsmængde jf. Trivselsaftalens § 5. Så må kommunen fremlægge en klar redegørelse for, hvordan et nyt system rent faktisk kan betyde, at man kan spare så meget, uden at medarbejderne skal løbe hurtigere.

SSU-08 – Oprettelse af fælles vikarkorps til plejecentrene

Det lyder som et rigtig godt forslag. Det er dog lidt uklart hvordan det skal fungere, om det er et reelt vikarkorps i kommunen eller om det er de allerede fastansatte der skal sendes rundt?

Hvis det er det første, er vores bekymring, om det vil være muligt at finde uddannet personale, der gerne vil arbejde som vikarer i vikarkorpset. Det er svært nok at finde uddannet personale til faste vagter.

Hvis det er det sidste, vil vi henstille til, at det bliver de personer der frivilligt ønsker det. Vi er forskellige steder i livet og nogle ansatte vil godt kunne håndtere at komme rundt, men mange vil ikke kunne gøre det.

SSU-10 – Akuttilbud i aften og nattetimerne

Det kan vi simpelthen ikke gennemskue, om dette har betydning for vores medlemsgrupper.

En helt generel bekymring er dog, at man siger, at man ikke ved, hvad man vil have i stedet, men at man alligevel regner med at kunne spare en frygtelig masse penge. Hvis man ikke kender det nye tilbud, ved man jo heller ikke, hvad det vil koste. Hvor skal pengene findes, hvis det bliver dyrere?

SSU-11 – Effektivisering af Træning og aktivitet, samt øget brug af velfærdsteknologi

Umiddelbart synes vi, det lyder som om, det vil give god mening at samle nogle af tilbuddene. Det vil dog betyde, at en række borgere vil få længere til et træningstilbud end i dag – og der er jo tale om borgere, der skal have genoptræning, så de kan sandsynligvis ikke transportere sig selv. Det vil blive set som en serviceforringelse!

Man vil samtidig bruge mere velfærdsteknologi i form af digitale løsninger. Det er terapeuterne nok bedre til at forholde sig til, men vi har svært ved at forestille os, at kvaliteten vil være den samme, som hvis der kommer en terapeut i hjemmet og hjælper med øvelser og genoptræning.

SSU-15 – Aktivitetsbestemt medfinansiering

Mange kommuner vil spare på kommunens betaling til Region Hovedstaden ved indlæggelser. Det er selvfølgelig altid godt at arbejde med at undgå indlæggelser der, hvor man kan! Men det er bare ikke altid, at man kan finde så mange penge, som man håber på. Derfor er det en risikabel besparelse. Særligt fordi man forventer at finde alle pengene allerede i 2019. Hvor finder man pengene, hvis antallet af indlæggelser ikke falder så meget, som man håber på?

Derudover kan vi ikke se, at man vil investere noget i at finde frem til borgerne, inden de bliver indlagt. Man opnormerer fx ikke på SSA eller sygeplejersker, som vi ellers normalt ser ved denne type besparelse. Hvis det blot betyder, at det nuværende sygeplejefaglige personale får flere opgaver med opsporing af symptomer, skal vi også her bede om en redegørelse for sammenhængen mellem ressourcer og arbejdsmængde jf. Trivselsaftalens § 5.

SSU-17 – Kompetenceudvikling af personale i plejecentre

Det er selvfølgelig fint at ansætte eller kompetenceudvikle personale til demensafsnit! Der er dog to ting, vi mener, man skal være opmærksom på:

- Vi ønsker at være en del af udarbejdelsen af kompetencebeskrivelser for de eventuelle nye medarbejdere! Det er en opgave, der er oplagt for vores grupper. Det skal være en integreret del af den samlede pleje og varetages derfor bedst af vores grupper, hvor særligt SSA har masser af socialpædagogiske kompetencer.
- Det er selvfølgelig godt at nedbringe antallet af vikarer i faste vagter. Men det er vigtigt, at det ikke betyder, der pludselig er for få medarbejdere, og normeringen falder meget, fordi man får nogle

særlige kompetencer ansat. Hvis det vil påvirke normeringerne, skal vi også her bede om en redegørelse for sammenhængen mellem ressourcer og arbejdsmængde jf. Trivselsaftalens § 5.

SSU-19 – Revisitering af hjemmehjælp

Revisitering er en evigt tilbagevendende måde at spare penge på. En revisitering kan i og for sig være ok – hvis man ikke regner med at spare penge! Det kunne jo lige så godt være, man fandt borgere, der har brug for mere pleje.

Visitationens fornemste opgave må og skal være at visitere borgerne til de ydelser, som borgerne har brug for inden for rammerne af de politisk bestemte kvalitetsstandarder.

En revisitation, hvor man er tvunget til at spare penge, ændrer fundamentalt på den opgave, visitationen stilles overfor, hvis målet samtidig er at spare penge.

Det udviser en mistillid over for både visitationen og hjemmeplejen. Her melder alle medarbejdere jo løbende tilbage, hvis der er borgere der skal have mere eller mindre pleje.

På vegne af FOA-SOSU

FTR Yvonne Graack-Pedersen og FTR-supp. Marianne Petersen.

Mulige konsekvenser af budgetforslag om udbud af rengøring

Dette notat har til formål at skabe klarhed over de konsekvenser, der kan opstå som følge af forslaget om udbud af rengøring i hjemmeplejen og på plejecentre i direktionens budgetforslag for 2019 (forslag SSU-04 i [https://ballerup.dk/sites/default/files/04 - samlet oversigt over direktionens forslag til omstillingscases til budget 2019.pdf](https://ballerup.dk/sites/default/files/04_-_samlet_oversigt_over_direktionens_forslag_til_omstillingscases_til_budget_2019.pdf)).

Situationen i dag

Loven om frit leverandørvalg i hjemmeplejen stammer fra 2003. Siden da har kommunerne haft pligt til at tilvejebringe et frit valg ved at lade private leverandører tilbyde hjemmehjælp enten alene eller ved siden af den kommunale hjemmepleje. Loven blev revideret i 2013. Herefter har kommunerne groft sagt kunnet tilvejebringe det frie valg på tre måder:

- Godkendelsesmodellen, hvor alle leverandører, der kan leve op til Ballerup Kommunes krav og levere til den samme timepris som den kommunale hjemmepleje, kan blive godkendt til levering af hjemmepleje ved siden af den kommunale hjemmepleje. Indtil 2013 valgte langt størstedelen af kommunerne denne løsning.
- Udbudsmodellen, hvor man udbyder opgaven som leverandør til en eller flere private leverandører – enten alene eller ved siden af den kommunale hjemmepleje. Efter 2013 er omtrent halvdelen af landets kommuner overgået til denne model – næsten samtlige har dog bevaret den kommunale hjemmepleje som den ene af leverandørerne. I hovedstadsområdet er andelen markant højere.
- Udstedelse af fritvalgsbeviser, hvor borgeren får et bevis på retten til hjemmepleje og derefter selv kan finde en leverandør. Denne model er meget lidt udbredt – primært fordi den er meget ressourcetung i administration.

I Ballerup Kommune benytter man godkendelsesmodellen.

Forslag SSU-04 i budgetforslaget for 2019

Med forslaget om at udbyde rengøring på plejecentre og i borgernes eget hjem ønsker man at indføre en variation af udbudsmodellen. Dog vil modellen adskille sig fra de øvrige kommuner ved, at man fortsat ikke kræver, at den eller de leverandører, der vinder det kommende udbud, skal tilbyde både praktisk bistand og personlig pleje. Det mener vi i FOA Social og Sundhedsafdelingen er meget problematisk. Det sikrer nemlig ikke den sammenhæng i plejen, som normalt eksisterer, når man har den samme leverandør til at varetage begge dele af hjemmeplejen. Her er ikke mindst det store og gode fokus på hverdagsrehabilitering, som mange kommuner har arbejdet med de seneste år et meget vigtigt element.

Med budgetforslaget opstår dog en anden situation, som vi ikke mener er ønskværdig for Ballerup Kommune.

Det fremgår ikke af principperne, om kommunen ønsker at stille krav om sundhedsfagligt uddannet personale varetagelse af rengøringen i det kommende udbudsmateriale. Uanset valget har det dog, som vi ser det, en række meget uheldige konsekvenser, som vil blive skitseret herunder.

1) Intet uddannet personale til den udbudte opgave

Vælger Ballerup Kommune, at rengøringen **ikke** skal varetages af sundhedsfagligt uddannet personale, vil det være dybt u hensigtsmæssigt. Det vil reelt sidestille praktisk bistand til svage ældre med en helt almindelig rengøringsopgave. Det vil gøre det svært at tro på, at Ballerup Kommune i lighed med landets øvrige kommuner kan arbejde målrettet med hverdagsrehabilitering. Dertil kommer, at social- og sundhedspersonalet er uddannet til – i forbindelse med praktisk bistand – at kunne observere den ældre borger og derved tidligere opspore tegn på såvel sygdomme som udviklingen i den svækkelse, som alle modtagere af hjemmepleje har.

Det er fagforeningens klare holdning, at al hjemmepleje skal varetages af uddannet personale.

Krav om uddannet personale er stillet som krav i alle de kommuner i FOA Social- og Sundhedsafdelingens område i de 18 kommuner i hovedstadsområdet, der har gennemført udbud af personlig pleje og praktisk bistand sammen. Kun Herlev Kommune – hvor man har gennemført et udbud, der minder om det udbud, man foreslår i budgettet i Ballerup – stiller ikke krav om uddannet personale ved praktisk bistand. Her varetages praktisk bistand primært af rengøringsfirmaet Elite Miljø, som ikke har social- og sundhedsfagligt uddannet personale ansat. Dette var og er fagforeningen fortsat meget stærke modstandere af.

2) Uddannet personale til rengøringsopgaven

Vælger kommunen at kræve, at personalet skal have en sundhedsfaglig uddannelse, står man med de vedtagne principper med flere andre problemer.

For det første betyder den nuværende rekrutteringssituation på social- og sundhedsområdet, at det må anses for endog meget usandsynligt, at en privat leverandør vil kunne rekruttere social- og sundhedsfagligt uddannet personale til en ren rengøringsopgave. Det er derfor usandsynligt, at der er firmaer, der vil byde på opgaven.

Såfremt man alligevel skulle have held til at finde en eller flere leverandører til opgaven vil man risikere en anden yderst uheldig situation, der potentielt vil kunne skade den kommunale hjemmepleje meget kraftigt.

Der er i forslaget ikke lagt op til at ændre på valget af godkendelsesmodellen til tilvejebringelse af det frie valg for den personlige pleje. Vælger man en model, hvor den kommunale hjemmepleje ikke længere vil være leverandør af rengøringsopgaven, vil man i fremtiden stå i en situation, hvor vinderen af udbuddet også kan godkendes som leverandør af personlig pleje gennem godkendelsesmodellen. I dette tænkte tilfælde vil denne leverandør være eneste leverandør af helhedspleje i Ballerup Kommune. Det vil gøre leverandøren til et meget attraktivt alternativ for de plejekrævende borgere. Leverandøren vil kunne sikre, at det er de samme hjælpere, der varetager den personlige pleje og den praktisk bistand – herunder rengøringsopgaven. Dette kan den kommunale leverandør levere i dag, men holdes den kommunale leverandør uden for udbuddet, vil dette ikke ske i fremtiden.

Ifølge Danmarks Statistik var der i 2017 1.514 modtagere af hjemmepleje i Ballerup Kommune. Heraf modtog 827 kun praktisk bistand, mens 586 modtog både praktisk bistand og personlig pleje. En meget stor del af disse 586 må forventes at vælge det private alternativ i fremtiden, hvis der kommer én leverandør, der kan levere begge ydelser, og den kommunale hjemmepleje ikke længere kan det samme. Det vil risikere at ramme den kommunale hjemmepleje meget hårdt.

Udfordringer uanset om der stilles krav om social- og sundhedsfagligt uddannet personale

Uanset om der stilles krav til uddannet personale eller ej, risikerer udbuddet at have store konsekvenser for den kommunale hjemmepleje.

Hvis rengøringsopgaven udliciteres, vil det i fremtiden blive meget svært at tilbyde fuld tid til de ansatte i hjemmeplejen. En normal arbejdsdag vil ofte indeholde rengøringsopgaver (med et rehabiliterende perspektiv) i de ellers "døde" timer midt på dagen, hvor borgerne er stået op, og der endnu ikke er behov for aftenbesøg.

Tilbage i 2013 udbød Herlev Kommune al praktisk bistand. Som konsekvens heraf blev alle medarbejdere i hjemmeplejen varslet ned i tid. Frem til 2016, hvor den kommunale hjemmepleje igen blev leverandør af praktisk bistand sammen med den personlig pleje, var der således ikke én ansat på fuld tid i Herlev kommunale hjemmepleje.

I en situation, hvor der er stor mangel på social- og sundhedsfagligt uddannet personale, vil det være meget problematisk for rekrutteringsmulighederne i Ballerup Kommune, hvis man ikke har mulighed for at få fuld tid i hjemmeplejen.

Løsningsforslag

FOA Social- og Sundhedsafdelingen vil foreslå, at SSU-04 i forslaget til budget 2019 forkastes, og at man i stedet arbejder videre med en af følgende modeller:

- Det frie valg for såvel personlig pleje som praktisk bistand tilvejebringes fremadrettet gennem udbudsmodellen. Det betyder konkret, at opgaven som privat leverandør af hjemmepleje ved siden af den kommunale hjemmepleje udbydes. I udbudsmaterialet bør der stilles strenge krav om uddannet personale, forpligtelse til – ved opnåelse af en vis andel af plejen – at tage elever, arbejdsklausul, sociale klausuler, kædeansvar, krav om deltagelse i kommunale udviklingstiltag i hjemmeplejen, fokus på rehabilitering, bedre styring og mindre administration fra kommunalt hold pga. sikkerhed for samme leverandør i den fulde kontraktperiode mv. Denne model vil være en klar styrkelse af det private alternativ i Ballerup i forhold til i dag. Erfaringerne viser desuden, at en overgang til udbudsmodellen ikke medfører, at flere borgere vælger det private alternativ end ved godkendelsesmodellen. Endelig viser erfaringerne, at der kan opnås en vis besparelse ved overgangen til udbudsmodellen. Det konkrete besparelsespotentiale vil afhænge af Ballerup Kommunes timepris, leverandører i nærliggende kommuner, der vil kunne opnå stordriftsfordele mv.
- Alternativt kan en række af de samme fordele som ved udbudsmodellen opnås ved at stille en række skærpede krav til den nuværende godkendelsesmodel. Her vil man også kunne stille krav om uddannet personale, arbejdsklausuler mv. som i udbudsmodellen for at opnå godkendelse som leverandør i kommunen.